

Täysistunto

Maanantai 4.12.2017 klo 14.00—21.50

15. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi opintotukilain muuttamisesta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 139/2017 vp

Valiokunnan mietintö SiVM 11/2017 vp

Toinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Toiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 15. asia. Nyt voidaan hyväksyä tai hylätä lakiehdotukset, joiden sisällöstä päätettiin ensimmäisessä käsittelyssä.

Keskustelu

20.55 Li Andersson vas: Arvoisa puhemies! Tässä on illan istunnon aikana keskusteltu niin sosiaaliturvaan ja pienituloisten toimeentuloon tehtävistä leikkauksista kuin koulutusleikkauksista, ja tämä nyt käsittelyssä oleva esitys liittyy oikeastaan molempiin aiheisiin.

Opiskelijat kuuluvat niihin ihmisiin, jotka ovat kärsineet eniten hallituksen harjoittamasta talouspolitiikasta ja leikkauksista. Suurin yksittäiseen etuuteen kohdistunut leikkaus tällä vaalikaudella oli opintorahaan kohdistunut 112 miljoonan leikkaus, jonka lisäksi koulutuksesta on leikattu kaikilla asteilla varhaiskasvatuksesta korkeakoulutukseen. Tätä jättileikkausta ikään kuin paikkaamaan hallitus on esittänyt opiskelijoiden siirtämistä yleisen asumistuen piiriin sekä tätä nyt käsittelyssä olevaa huoltajakorotuksen tuomista opintotukeen.

Huoltajakorotus on itsessään uudistuksena todella tervetullut rakenteellinen uudistus opintotukeen, mutta keskeisin ongelma on, että perheellisten opiskelijoiden toimeentulo tästä huolimatta jää huonommaksi kuin tämän hallituksen aloittaessa toimintansa. Se johtuu siitä, että perheellisten opiskelijoiden taloudelliseen asemaan vaikuttaa niin opintorahaleikkaus, joka siis leikkasi 86 euroa kuussa opintorahasta, kuin myöskin yleisen asumistuen laskentatavan muutos, joka toteutettiin siinä yhteydessä, kun opiskelijat siirrettiin yleisen asumistuen piiriin. Perheelliset opiskelijat olivat siis yleisen asumistuen piirissä jo ennestään, ja heidän taloudellinen tilanteensa siis heikkeni tämän laskentatavan muutoksen seurauksena. Huoltajakorotukseen yhteensä asetettu määräraha on myös paljon pienempi kuin opintorahaan kohdistettu leikkaus.

No, opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin parantaa joidenkin opiskelijoiden taloudellista tilannetta mutta jättää edelleen suuren osan opiskelijoista heikompaan asemaan kuin ennen tämän hallituksen aloittamista. Opiskelijoiden siirtäminen yleisen asumistuen piiriin astui voimaan elokuun alussa tänä vuonna, ja tänään käsittelyssä on jo hallituksen tuomia uusia esityksiä, jotka heikentävät ja leikkaavat yleistä asumistukea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

Nyt esitetty huoltajakorotus on siis sinänsä tervetullut rakenteellinen uudistus, joka ei kuitenkaan muuta hallituksen linjaa opiskelija- tai koulutusmyönteiseksi. Opiskelevien lapsiperheiden taloudellinen tilanne tulee edelleen olemaan hyvin vaikea, ja tarve vähentää lapsiperheköyhyyttä säilyy edelleen yhtä suurena.

Teen siksi seuraavanlaisen lausumaehdotuksen: "Eduskunta edellyttää, että hallitus seuraa opintotukijärjestelmään tehtyjen muutosten vaikutuksia opiskelijalapsiperheiden taloudelliseen asemaan ja lapsiperheköyhyyteen, koska hallituksen ehdottama 75 euron huoltajakorotus ei ole riittävä kattamaan tehtyjä heikennyksiä opintorahaan ja asumistukeen."

20.58 Ritva Elomaa ps: Arvoisa puhemies! Opintorahan 75 euron huoltajakorotus tulee tarpeeseen monelle perheelliselle opiskelijalle. Opiskelijaperheissä ei hirveästi lapsia nähdä, ja yksi syy tähän on opiskelijoiden taloudellinen tilanne. Olisi hienoa, jos huoltajakorotus olisi nyt esitettyä suurempi, mutta 75 euroakin on hyvä lisä arjen menojen kattamiseen.

Ammatillisen koulutuksen uudistus tulee lisäämään vaihtelevuutta opintojen suoritusavoissa. Tämä puolestaan edellyttää opintotukijärjestelmältäkin entistä enemmän joustoa. On hyvä, että tätä asiaa huomioidaan jo tässä esityksessä.

Tuen myöntämisehtojen keventäminen pidentämällä opintojen enimmäisaikaa on kannatettava. Vaikka opintojen suorittaminen tavoiteaikojen puitteissa on se, mihin tähdätään, niin perustellun viivästymisen tilanteissa on hyvä, jos löytyy joustoa. Esimerkiksi monilla perheellisillä opiskelijoilla voi perhe-elämä tavalla tai toisella vaikuttaa opintojen etenemiseen.

20.59 Markus Lohi kesk: Arvoisa puhemies! Tämäkin hallituksen esitys on aivan erinomainen, kun otetaan huomioon se tilanne, mikä perheellisillä opiskelijoilla on taloudellisesti. Tämähän oli jo hallitusneuvotteluihin mentäessä keskustan selkeä tavoite, että saadaan tuettua perheellisiä opiskelijoita, ja nyt sitten meillä on täällä toisessa käsittelyssä 75 euron opintorahan korotus perheellisille opiskelijoille. Ja se, mikä minusta tässä on tärkeätä, on se, että tämä on aito korotus, että kun katsotaan asumistukea tai muuta tuloa, mikä tulee, tai kun otetaan huomioon hoitomaksuja tai yksityisen hoidon tukea, niin tätä ei huomioida tulona, jolloin tämä todella aidosti hyödyttää niitä opiskelijaperheitä, joihin lapsi syntyy sitten opiskelun aikana, ja on omiaan antamaan yhteiskunnalta myös viestin, että kyllä opiskelun ja työnteon, mutta tässä tapauksessa ennen kaikkea opiskelun ja myös perheen perustamisen, voi yhdistää ja yhteiskuntakin kannustaa kuitenkin tähän asiaan ja on omalta osaltaan tukemassa niitä perheitä, joissa toinen tai molemmat vanhemmat myös opiskelevat. Kaiken kaikkiaan voi todeta, että erittäin hyvä — ja voi sanoa, että erinomainen — hallituksen esitys.

21.00 Pilvi Torsti sd: Arvoisa puhemies! On selvää, että tämä huoltajakorotus tässä on erittäin tervetullut hallituksen esitys. On kuitenkin juuri niin kuin edustaja Andersson tuossa aiemmin esitti, eli kokonaiskuva tässä helposti hämärtyy, mitä tulee opiskelijoiden toimeentuloon, tällä hallituskaudella tehdyn kokonaistalouden myötä. Näin ollen tuen edustaja Anderssonin ehdottamaa lausumaa, jossa siis halutaan nimenomaisesti seurata koko opintotukijärjestelmään tehtyjen muutoksien vaikutuksia opiskelijalapsiperheiden taloudelliseen asemaan, koska tämä 75 euron huoltajakorotus ei edelleenkään kata kaikkia tehtyjä heikennyksiä. — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 129/2017 vp

21.01 **Jani Toivola vihr:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, esityksessä ehdotetaan muutettavaksi opintotukilakia. Lasta huoltavien opiskelijoiden toimeentulon parantamiseksi ehdotetaan opintorahaan 75 euron huoltajakorotusta opintorahaa saavalle alaikäisen lapsen huoltajalle. Esitys on sinällään kannatettava mutta ei ongelmaton, ja sitä tulee tarkastella, niin kuin täällä todettiin, samaan aikaan myöskin osana laajempaa kokonaisuutta, kun tarkastelemme opiskelijoiden toimeentuloa ja lapsiperheiden asemaa yhteiskunnassa.

Esitetty huoltajakorotus sinällään on hyvä, niin kuin totesin, ja mahdollistaa paremmin joidenkin osalta yhtäaikaisen opiskelun ja opiskelijoiden lapsista huolehtimisen. 75 euron huoltajakorotus tulee edistämään kaikkein pienituloisimpien perheellisten toimeentulon edellytyksiä ja mahdollisuuksia täysipäiväiseen opiskeluun. Se voi myös joidenkin osalta vähentää opiskelijoiden tarvetta turvautua toimeentulotukeen, mutta samalla esimerkiksi Samok huomauttaa omassa lausunnossaan, että esitetty 75 euron huoltajakorotus on pienempi kuin 1.8.2017 voimaan tullut opintorahan leikkaus, joka oli 86 euroa. Huoltajakorotus on myös noin puolet pienempi kuin vuonna 92 opintotuesta poistetun lapsikorotuksen määrä nykyrahassa.

Tähän opintorahan huoltajakorotukseen liittyen valiokuntakäsittelyssä eräissä lausunnoissa nostettiin esille myös ehdotus, että rahaa tulisi maksaa myös elatusvelvollisille, jotka eivät ole huoltajia, ja näissä keskusteluissa kannettiin huolta nimenomaan erilaisista perhemuodoista, perhemalleista ja siitä, että meidän järjestelmämme mahdollisimman hyvin huomioisi kaikki erilaiset perheet. On tärkeää, että valiokuntakin painotti omassa lausunnossaan, että käytännön tasolla nimenomaan pyrittäisiin kaikkia perheitä kohtelemaan mahdollisimman tasa-arvoisesti, ja toivottavaa on, että myös tulevaisuudessa järjestelmä kehittyä sitä kautta, kun myöskin meidän käsityksemme perheistä [Puhemies koputtaa] ja ihmisten erilaisista rooleista [Puhemies koputtaa] lapsen ympärillä laajenee.

Keskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.